

Vzdělávací oblast : Jazyk a jazyková komunikace

Vzdělávací obor : Český jazyk a literatura

Vyučovací předmět : **ČESKÝ JAZYK**

Charakteristika vyučovacího předmětu – 1. stupeň

Obsahové, časové a organizační vymezení

Vyučovací předmět Český jazyk a literatura se vyučuje jako samostatný předmět ve všech ročnících:

1. ročník 9 hodin týdně
2. ročník 10 hodin týdně
3. ročník 6 + 2 hodiny týdně
4. ročník 5 + 2 disponibilních hodin týdně
5. ročník 5 + 2 disponibilních hodin týdně

Výuka probíhá v učebnách jednotlivých ročníků.

Vzdělávání v předmětu Český jazyk a literatura:

- směřuje k ovládnutí základních jazykových jevů pro dorozumívání v ústní i písemné podobě
- k osvojování a rozvíjení čtenářských schopností
- vede k využívání různých zdrojů informací – př. slovníky, encyklopedie, katalogy, pro rozšiřování znalostí a dovedností potřebných pro další vývoj

Vyučovací předmět český jazyk a literatura je úzce spjat s ostatními vyučovacími předměty. V předmětu se realizují tematické okruhy průřezového tématu. Osobnostní a sociální výchova (OSV), výchova dem. občana(VDO),výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech(EGS), environmentální výchova(EV),mediální výchova(MV).

Výchovné a vzdělávací strategie pro rozvíjení klíčových kompetencí žáků

Kompetence k učení

- učitel vede žáky ke stálému zdokonalování čtení
- učitel vytváří podmínky pro získávání dalších informací potřebných k práci
- učitel stanovuje dílčí vzdělávací cíle v pravopisu
- žáci jsou motivováni k aktivnímu zapojování se do vyučovacího procesu

Kompetence k řešení problémů

- žáci navrhnou různá řešení problémů, dokončují úkoly a zdůvodňují své závěry
- žáci si vzájemně radí a pomáhají
- učitel hodnotí práci žáků způsobem, který jim umožňuje vnímat vlastní pokrok

Kompetence komunikativní

- učitel vede žáky k výstižnému a kultivovanému projevu
- žáci dokáží prezentovat své myšlenky a názory

Kompetence sociální a personální

- učitel organizuje práci ve skupinách, aby žáci spolupracovali při řešení problémů
- učitel vede žáky k prezentaci svých myšlenek a názorů a k vzájemnému respektu
- učitel vytváří příležitosti pro relevantní komunikaci mezi žáky
- žáci respektují pokyny pedagogů

Kompetence občanské

- učitel využívá literatury naučné i vědecké k vytváření postoje k přírodě, k životnímu prostředí
- žáci zvládnou komunikaci i ve vyhraněných situacích
- pro žáky s postižením jsou k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály

Kompetence pracovní

- učitel vede žáky k organizování a plánování učení
- učitel se zajímá, jak žákům vyhovuje jeho způsob výuky
- učitel požaduje dodržování dohodnuté kvality, postupů, termínů

Český jazyk

1. ročník

Výstupy	Učivo	Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
Rozumí mluveným pokynům přiměřeně věku. Volí vhodné verbální i nonverbální prostředky řeči v běžných školních i mimoškolních situacích.	Prosba, poděkování, omluva, blahopřání		Osobnostní a sociální výchova, osobnostní rozvoj, rozvoj schopností poznávání
JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
Člení slova na slabiky a hlásky.	Rozklad slova na slabiky a hlásky Sluchové rozlišení hlásek, výslovnost souhlásek, samohlásek a souhláskových skupin		Osobnostní a sociální výchova
Rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova.	Poznávání písmen abecedy Hláskosloví – věta, slovo, slabika Hláska – písmeno malé, velké, tištěné, psané; tečka, čárka, vykřičník, otazník		Osobnostní rozvoj – rozvoj schopností poznávání
Zvládá základní hygienické návyky spojené se psaním. Píše velká písmena na začátku věty.	Dodržování hygienických návyků správného psaní (správné sezení, držení psacího náčiní, hygiena zraku)	Člověk a jeho svět, Vv, Hv	Osobnostní a sociální výchova, osobnostní rozvoj, rozvoj schopností poznávání
LITERÁRNÍ VÝCHOVA			
V krátkých mluvených projevech správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	Rozvíjení znělého hlasu, přiměřené tempo řeči, správné dýchání		
Čte a přednáší z paměti ve vhodném frázování a tempu literární texty přiměřené věku.	Přednes básně, úryvku prózy, čtení s porozuměním jednoduché texty Hlasité a tiché čtení, naslouchání Nápis, řádek, hádanky, říkanky, rozpočítadla	Vv, Hv	Osobnostní a sociální výchova; Osobnostní rozvoj; Komunikace

Český jazyk

2. ročník

Výstupy	Učivo	Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
Rozumí písemným a mluveným pokynům přiměřené složitosti.	Komunikační situace: oslovení, pozdrav, žádost, zpráva, dialog – mluvčí a posluchač	Člověk a jeho svět, Vv, Hv.	Osobnostní a sociální výchova Rozvoj schopností poznávání.
Respektuje základní komunikační pravidla rozhovoru.	Výběr vhodných komunikačních prostředků a výrazů Zdvořilostní obraty (poděkování, žádost, pozdravy, oslovení) Praktické naslouchání, věcné naslouchání		
Píše správné tvary písmen a číslic.	Psaní – správná technika – úhledný, čitelný a přehledný písemný projev		
Tvoří krátký mluvený projev, seřadí ilustrace podle dějové posloupnosti a vypráví podle nich jednoduchý příběh, správně dýchá a volí vhodné tempo řeči.	Vypravování podle obrázkové osnovy, dialog na základě obrazového materiálu, popis		MV
Pečlivě vyslovuje, volí vhodné tempo řeči.	Nácvik přiměřeného tempa řeči Vypravování pohádky, povídání o mámě, básně		
Tvoří krátký mluvený projev.	Vyprávění; spojování obsahu textu s ilustrací		Osobnostní rozvoj – kreativita
Píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení.	Upevňování hygienických návyků. Plynulý a úhledný písemný projev, adresa		
Plynule čte s porozuměním.	Správně spojuje slabiky do slov, slova do vět		
JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
Člení slova na hlásky, odlišuje krátké a dlouhé samohlásky – zvuková a grafická podoba slova.	Hláskosloví – samohlásky, souhlásky, dvojhásky; slabikotvorné r, l; nauka o slově: slovo – slabika – hláska – písmeno; abeceda	Člověk a jeho svět, Matematika.	Rozvoj schopnosti poznávání.
Porovnává významy slov.	Slova nadřazená, podřazená, významem podobná, protikladná (synonyma, antonyma), slova jednoznačná a mnohoznačná		
Porovnává a třídí slova podle zebecnělého významu.	Slovní druhy – podstatná jména, přídavná jména, zájmena, číslovky, slovesa, příslovce, předložky, spojky, částice, citoslovce – seznámení		
Spojuje věty do jednodušších souvětí.	Věta jednoduchá a souvětí, spojky a jejich funkce, spojovací výrazy; pořádek vět v textu		

Rozlišuje druhy vět podle postoje mluvčího.	Věta oznamovací, rozkazovací, tázací, přací		
Odůvodňuje a píše správně: i, í/y, ý po měkkých a tvrdých souhláskách, slova se skupinami dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě a slova s, ú, ů.	Používání a znalost pravopisu; velká písmena na začátku věty, vlastní jména osob, zvířat		
Rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova.	Sluchové rozlišení hlásek (párové souhlásky)		
LITERÁRNÍ VÝCHOVA			
Pracuje tvořivě s literárním textem podle pokynů, vyjadřuje pocity z přečteného textu.	Poslech literárních textů, líčení atmosféry příběhu volná reprodukce	Vv	
Čte a přednáší z paměti texty přiměřené věku.	Přednes krátké básně, dramatizace, verš, rým, kniha, čtenář	Hv.	Osobnostní a sociální výchova. Osobnostní rozvoj – kreativita.

Český jazyk

3. ročník

Výstupy	Učivo	Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
Pečlivě vyslovuje.	Výslovnost, základy techniky mluveného projevu (dýchání, tvoření hlasu, výslovnost)		
Zvládá základní hygienické návyky při psaní.	Základní hygienické návyky – správné sezení, držení psacího náčiní		
Píše věcně i formálně správně jednoduchá sdělení.	Adresa, blahopřání, pozvánka	VV, PČ	MV – lidské vztahy, tolerance, empatie, princip slušného chování a vžití se do role druhého
JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
Rozlišuje zvukovou a grafickou podobu slova.	Nauka o slově – slabika, hláska, písmeno Sluchové rozlišení hlásek, výslovnost samohlásek, souhlásek a souhláskových skupin		
Porovnává významy slov, zvláště slova opačného významu a slova významem souřadná, nadřazená a podřazená, vyhledá v textu slova příbuzná	O významu slov, slova jednoznačná a mnohoznačná, antonyma, synonyma, stavba slova		
Porovnává a třídí slova - podle zobecněného významu - rozlišuje slovní druhy v zákl. tvaru.	Abeceda Slovní druhy, tvary slov, podstatná jména, přídavná jména, slovesa, příslovce		
Spojuje věty do jednodušších souvětí vhodnými spojkami a jinými spojovacími výrazy	Věta jednoduchá a souvětí, spojovací výrazy		
Odůvodňuje pravopis s i/y po obojetných souhláskách.	Pravopis slov po obojetných souhláskách ve vyjmenovaných i příbuzných slovech		
Píše velká písmena v typických případech vlastních jmen osob, zvířat, místních pojmenování.	Podstatná jména obecná a vlastní		
V mluveném projevu užívá správné gramatické tvary podstatných jmen, přídavných jmen a sloves.	Mluv. kategorie u pod . jm. (p. č., r.) u sloves (os., č., čas)		
Respektuje základní komunikační pravidla v rozhovoru.	O promluvách a jejich stavbě		

LITERÁRNÍ VÝCHOVA			
Čte plynule s porozuměním.	Praktické a věcné čtení		MV
Čte a přednáší z paměti literární texty přim. věku.	Praktické naslouchání. Přednes vhodných literárních textů		
Vyjadřuje své pocity z přečteného textu a divadelního představení, tvořivě pracuje s literárním textem podle pokynů.	Zážitkové čtení a naslouchání, volná reprodukce přečteného nebo slyšeného textu, vlastní výtvarný doprovod Návštěva divadelního představení		
Rozlišuje vyjadřování v próze a ve verších, odlišuje pohádku od ostatního vyprávění.	Základní literární pojmy - báseň, pohádka, článek, odstavec		

Český jazyk

4. ročník

Výstupy	Učivo	Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
Čte s porozuměním přiměřeně náročné texty potichu i nahlas. Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk.	Praktické čtení Věcné čtení Nadpis, odstavec, článek	Vv, Pč, VI, Př	VDO – občanská společnost a škola.
Posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchých sdělení	Praktické naslouchání		
Reprodukuje obsah přiměřeně složitého sdělení a zapamatuje si z něj podstatná fakta.	Obsah textu Věcné naslouchání		
Vede správně dialog, telefonický rozhovor. Volí náležitou intonaci, přízvuk, pauzy a tempo podle svého komunikačního záměru.	Telefonický rozhovor, pozdrav, oslovení, omluva Dialog na základě obrazového materiálu		
Rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji používá.	Spisovný a nespisovný jazyk Zdvořilé vystupování		Multikulturní výchova – lidské vztahy, etnický původ.
V písemném projevu píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry.	Adresa, blahopřání, pozdrav z prázdnin, pozvánka, vzkaz, dopis, popis		
JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	Nauka o slově slova nadřazená, podřazená, synonyma antonyma, slova mnohoznačná	Př, VI.	OSV – osobnostní, sociální, morální rozvoj
Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou a předponovou	Stavba slova, kořen, předpona, příponová část		
Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správných tvarech v mluveném projevu. Seznámí se se slovesným způsobem.	Slovní druhy - pod. jm. (skloňuje), slovesa (časuje, slovesný způsob), základní tvar příd. jmen, příslovce, tvary slov		
Rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary.	Význam slov		
Vyhledává základní skladební dvojici, seznámí se s určovacími dvojicemi.	Stavba věty jednoduché, holý podmět, přísudek slovesný		
Odlišuje větu jednoduchou a souvětí. Užívá vhodných spojovacích výrazů v souvětí.	Věta jednoduchá, souvětí (větný vzorec, spojovací výrazy)		
Píše správně i/y ve slovech po obojetných souhláskách.	Vyjmenovaná slova a slova příbuzná, koncovky podstatných jmen		

LITERÁRNÍ VÝCHOVA			
Vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je.	Čtení a poslech literárních textů Zážitkové čtení a naslouchání		Mediální výchova – kritické čtení a vnímání mediálních sdělení.
Volně reprodukuje text podle svých schopností.	Tvořivé činnosti s lit. textem (volná reprodukce, dramatizace, ilustrace)		
Při jednoduchém rozboru literárních textů používá elementární literární pojmy.	Rozbor básně, pohádka, bajka, povídka		

Český jazyk

5. ročník

Výstupy	Učivo	Vazby, přesahy, mezipředmětové vztahy	Průřezová témata
KOMUNIKAČNÍ A SLOHOVÁ VÝCHOVA			
Rozlišuje podstatné a okrajové informace v textu vhodném pro daný věk. Podstatné informace zaznamenává.	Praktické čtení zaměřené na techniku a znalost orientačních prvků v textu Věcné čtení využívající čtení jako zdroj informací, vyhledávání klíčových slov	Vv, Hv.	Mediální výchova – kritické čtení a vnímání mediálních sdělení, interpretace vztahu mediálního sdělení a reality.
Posuzuje úplnost či neúplnost jednoduchého sdělení. Reprodukuje obsah přiměřeně složitěho sdělení. Rozpoznává manipulativní komunikaci v reklamě.	Věcné naslouchání (pozorné, aktivní). Zaznamenat, otázkami reagovat na slyšené Reprodukce slyšeného sdělení, porovnání obsahu s vlastními zkušenostmi		
Vede správně dialog, telefonický rozhovor, zanechá vzkaz na záznamníku. V mluveném projevu rozlišuje spisovnou a nespisovnou výslovnost a vhodně ji užívá. Vhodně užívá neverbální prostředky komunikace.	Pravidlo dialogu Zdvořilé navázání kontaktu, oslovení, zahájení, ukončení dialogu Komunikační žánry: pozdrav, oslovení, omluva, prosba, vzkaz, vypravování Mimojazykové prostředky		Multikulturní výchova – lidské vztahy. Osobnostní a sociální výchova – zdvořilé vystupování, navázání komunikace, řeč těla, zvuků a slov. Vedení dialogu, asertivní komunikace.
V písemném projevu píše správně po stránce obsahové i formální jednoduché komunikační žánry.	Blahopřání, omluvenka, zpráva, oznámení, pozvánka, inzerát, dopis, popis předmětu, jednoduché tiskopisy, vypravování.		
Sestaví osnovu vyprávění a na jejím základě vytváří krátký mluvený nebo písemný projev	Sestavování osnovy textu, tvoření nadpisu, členění na odstavce Vyprávění podle osnovy		
JAZYKOVÁ VÝCHOVA			
Porovnává významy slov, zvláště slova stejného nebo podobného významu a slova vícevýznamová.	Synonyma, antonyma, slova mnohoznačná		
Rozlišuje slova spisovná a jejich nespisovné tvary.	Slovní zásoba, slova spisovná a nespisovná		

Rozlišuje ve slově kořen, část příponovou, předponovou a koncovku.	Stavba slova – na základě odvozování slov příponami a předponami, seznámení s předponami s-, z-, vz-, ob-, v-, bez-, roz-, od-, nad-, pod-, před- s příponami -ný, -ní.	Člověk a jeho svět, informační a komunikační technologie	
Píše správně i,í/y,ý ve slovech po obojetných souhláskách.	Psaní slov s i,í/y,ý po obojetných souhláskách v kořenu, předponě a příponě. Skloňování podstatných a přídavných jmen		
Určuje slovní druhy plnovýznamových slov a využívá je v gramaticky správném tvaru, pozná zájmena a číslovky v základním tvaru v mluveném projevu.	Podstatná jména, přídavná jména (tvrdá a měkká), slovesa (způsob oznamovací, rozkazovací, podmiňovací), příslovce Ostatní slovní druhy		
Vyhledává základní skladební dvojici a v neúplné základní skladební dvojici označuje základ věty.	Věta, skladební dvojice		
Zvládá základní příklady syntaktického pravopisu.	Shoda přísudku s holým podmětem		
Odlišuje větu jednoduchou a souvětí, sestaví správně souvětí na základě vzorce. Vhodně změní větu jednoduchou v souvětí. Užívá vhodných spojovacích výrazů, podle potřeby je obměňuje.	Věta jednoduchá, souvětí Spojovací výrazy		
LITERÁRNÍ VÝCHOVA			
Vyjadřuje své dojmy z četby a zaznamenává je. Volně reprodukuje text.	Četba a poslech literárních textů, zážitkové čtení, volná reprodukce podle svých schopností, dramatizace, vlastní výtvarný doprovod	Člověk a jeho svět, Vv, Hv	Multikulturní výchova – seznámení s literaturou evropských a světových autorů.
Tvoří vlastní literární text na dané téma.	Vlastní tvorba, báseň, vyprávění, dokončení příběhu		Mediální výchova – tvorba mediálního sdělení.
Rozlišuje různé typy uměleckých a neuměleckých textů	Čtení a poslech naukových a uměleckých textů, divadelní představení		
Při jednoduchém rozboru literárních textů používá základní literární pojmy.	Báseň, pohádka, bajka, spisovatel, básník, herec, režisér, verš, rým, přirovnání		